

Aktuálně k činnosti českých knihoven

45. seminář knihovníků muzeí a galerií 2021

22. 9. 2021

Vít Richter

Národní knihovna ČR

Hlavní témata

- **Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2021-2027 s výhledem do 2030**
- **Memorandum o spolupráci mezi MK ČR a MŠMT**
- **Dotační možnosti – IROP, NPO**
- **Novela Knihovního zákona 257/2001 Sb.**
- **Zapojování do systému zpřístupnění DNNT**

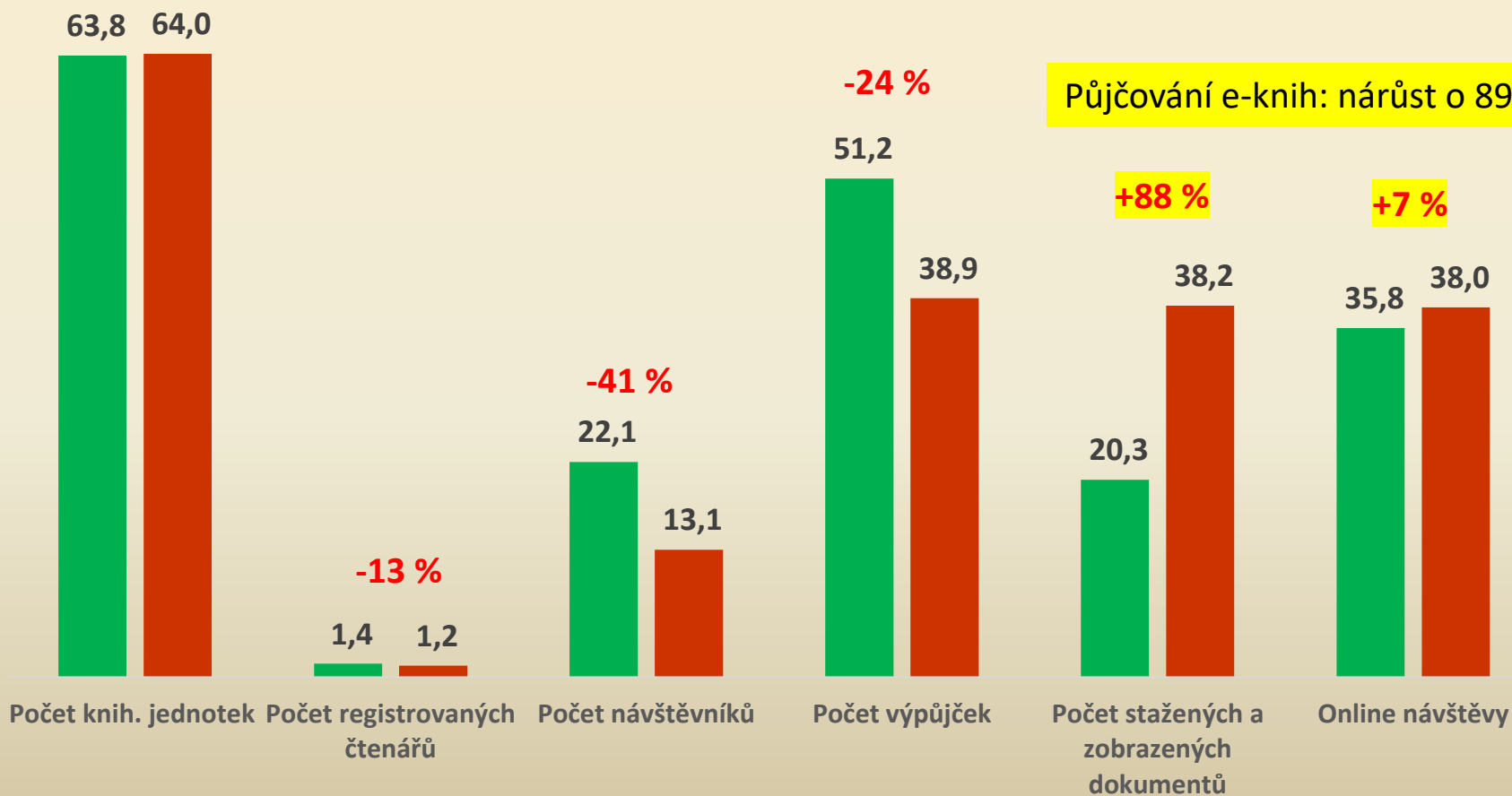
Knihovny jsou pilíře vzdělané, demokratické a kulturní společnosti

Změna: rozšíření funkcí a služeb tradiční knihovny

Vliv pandemie na činnost veřejných knihoven

■ r.2019 ■ r.2020

Vliv pandemie: na co se více soustředit

- **Rozvíjet digitální služby** – digitalizace, půjčování e-knih, zpřístupnění DNNT, nákup licencí EIZ
- **Vývoj a využití umělé inteligence**, optimalizace služeb a zlepšení informačního prostředí, udržitelnost IT
- **Využívat/zapojit se do centrálních služeb** – KNIHOVNY.CZ, sdílená katalogizace, Souborný katalog, Národní digitální knihovna DNNT
- **Využívat sociální sítě** pro komunikaci s uživateli, prezentace služeb
- Podporovat **mediální gramotnost**, ověřování informací, důvěryhodnost knihovny
- Posilovat **vzdělávací a sociální role** knihoven
- Zavádět nové typy **bezkontaktních a dodávacích služeb**
- Zvýšit **ochranu před kybernetickými útoky** – chránit osobních údaje uživatelů
- Připravit **krizové plány** pro různé typy situací
- **Profesionalizace marketingu** a PR, jednotný brand, lobbování
- **Vzdělávání pracovníků** – nové pozice: online komunikace, oborově specifické informace, design služeb...

Memorandum o spolupráci MK a MŠMT

Čeho se týká:

- **systemová spolupráce knihoven, kulturních a paměťových institucí se školami a školskými zařízeními**

Cíl:

- **harmonický rozvoj osobnosti žáků a studentů v oblasti kulturního povědomí, rozvoje čtenářské, informační a mediální gramotnosti.**
- **naplňování cílů vycházejících z kurikulárních dokumentů – rámcových vzdělávacích programů, školních vzdělávacích programů.**

Nástroje:

- **Vytvoření pracovní skupiny – hlavní okruhy činnosti**

Možné oblasti spolupráce

- **Podpora role knihoven a paměťových institucí** jako vzdělávacích institucí, které přispívají k rozvoji čtenářské, informační a mediální gramotnosti dětí, žáků a studentů.
- **Využívání digitálních technologií**
 - v knihovnách pro zpřístupnění služeb knihoven co nejširšímu okruhu dětí, žáků, studentů a pedagogů.
 - v nabídce informací a vzdělávacích akcí knihoven, kulturních a paměťových institucí pro všechny úrovně formálního a neformálního vzdělávání.
- **Systematizace spolupráce knihoven a škol a školských zařízení** a poskytování kvalitních vzdělávacích akcí knihoven v obsluhovaných lokalitách.
- **Zdůrazňování významu kultury pro rozvoj osobnosti dětí, žáků a studentů v kurikulárních dokumentech** - využívání potenciálu kulturních institucí pro **naplňování cílů vzdělávacího obsahu rámcových vzdělávacích programů**.
- **Využívání vzdělávací nabídky i informačních zdrojů** knihoven a kulturních institucí v kurikulárních dokumentech **jako funkční součásti školního vzdělávání**.
- **Podpora dostupnosti** nabídky kulturních a paměťových institucí dětmi, žáky, studenty a pedagogy: **zlevněné jízdné, vstupné**
- **Mezirezortní podpora celostátních projektů na rozvoj čtenářství**.
- **Podpora a rozvoj odbornosti specialistů na vzdělávání** v knihovnách podle vzdělávacích potřeb dětí, žáků a studentů.

Dotační možnosti: IROP, Národní plán obnovy

- **IROP 2 – Integrovaný regionální operační program**
 - **Výstavba knihoven s regionálními funkcemi a městské knihovny s počtem obyvatel nad 10 000 a knihoven se specializovaným knihovním fondem**
 - **Profesionální knihovny – součást strategie MAS**
- **Národní plán obnovy, alokace 8,2 miliardy Kč**
 - **Výstavba kulturních a komunitních center**
 - **Modernizace knihoven, muzeí....**
 - **Digitalizace**
 - **Vzdělávání pracovníků**

Novela knihovního zákona – oblasti změn

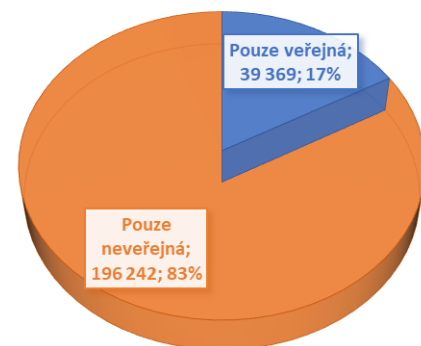
- Poslání knihoven a veřejná prospěšnosti
- Knihovní fond, informační pramen a knihovní dokument -
- Historický fond - posun časové hranice HF z roku 1860 k roku 1900.
- Systém knihoven
- Veřejné knihovnické a informační služby
- Rovný přístup
- Odborný zaměstnanec knihovny
- Meziknihovní služby
- Vyřazování knihovního dokumentu
- Ochrana digitálního knihovního fondu

Zpřístupnění děl nedostupných na trhu

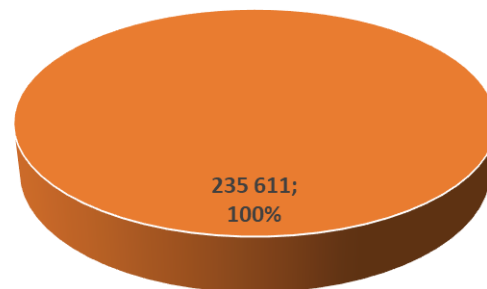
Zpřístupnění digitalizovaných knih a časopisů v době pandemie

- Uzavření licenčních smluv s Dilia a OOA-S po dobu pandemie do 30. 6. 2021
- **Zvláštní dohoda se Svazem knihkupců a nakladatelů o náhradní odměně za využívání knih dostupných na trhu 80 mil. Kč**
- Služby pro potřeby studentů, pedagogů, vědeckých pracovníků
- Zpřístupněno cca 250 000 svazků knih, časopisů z české vydavatelské produkce od nejstarší doby do současnosti
- Nabízí cca 200 knihoven – uzavření smlouvy s NK
- Zpřístupněné digitální knihovny v režimu COVID:
 - Národní knihovna ČR
 - Moravská zemská knihovna
 - Knihovna AV ČR
 - Národní technická knihovna
 - Univerzita Karlova
 - (Městská knihovna v Praze)

NÁRODNÍ DIGITÁLNÍ KNIHOVNA 2021 = 235 611 KJ.

Národní digitální knihovna 2021 09

Využití digitálních knihoven: listopad 2020 až červen 2021: zobrazeno 43,4 mil. stran

Grada
Portál
Odeon
Academia
Karolinum
Argo
Československý spisovatel
Nakladatelství Lidové noviny
Mladá fronta
C.H. Beck

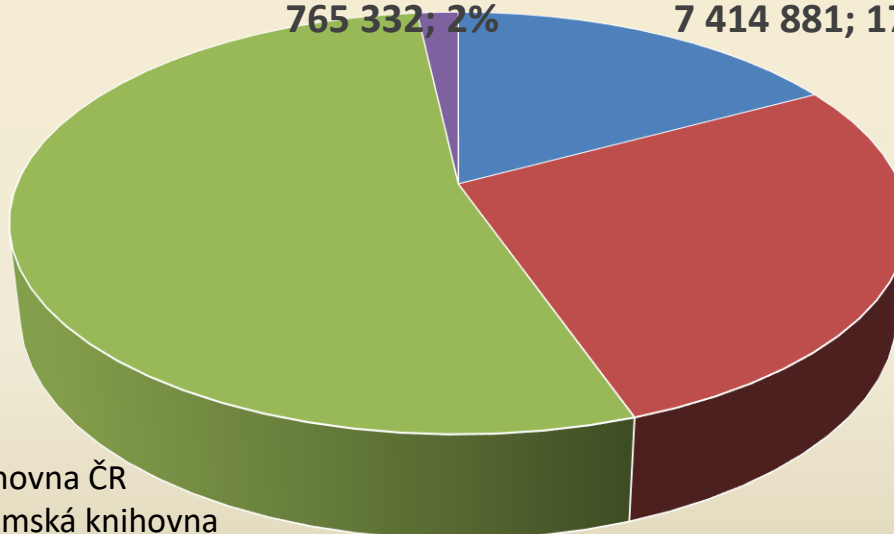
Volná díla;
765 332; 2%

Do roku 2000;
7 414 881; 17%

2001 až 2007;
11 956 563; 27%

2008 až 2021;
23 237 008; 54%

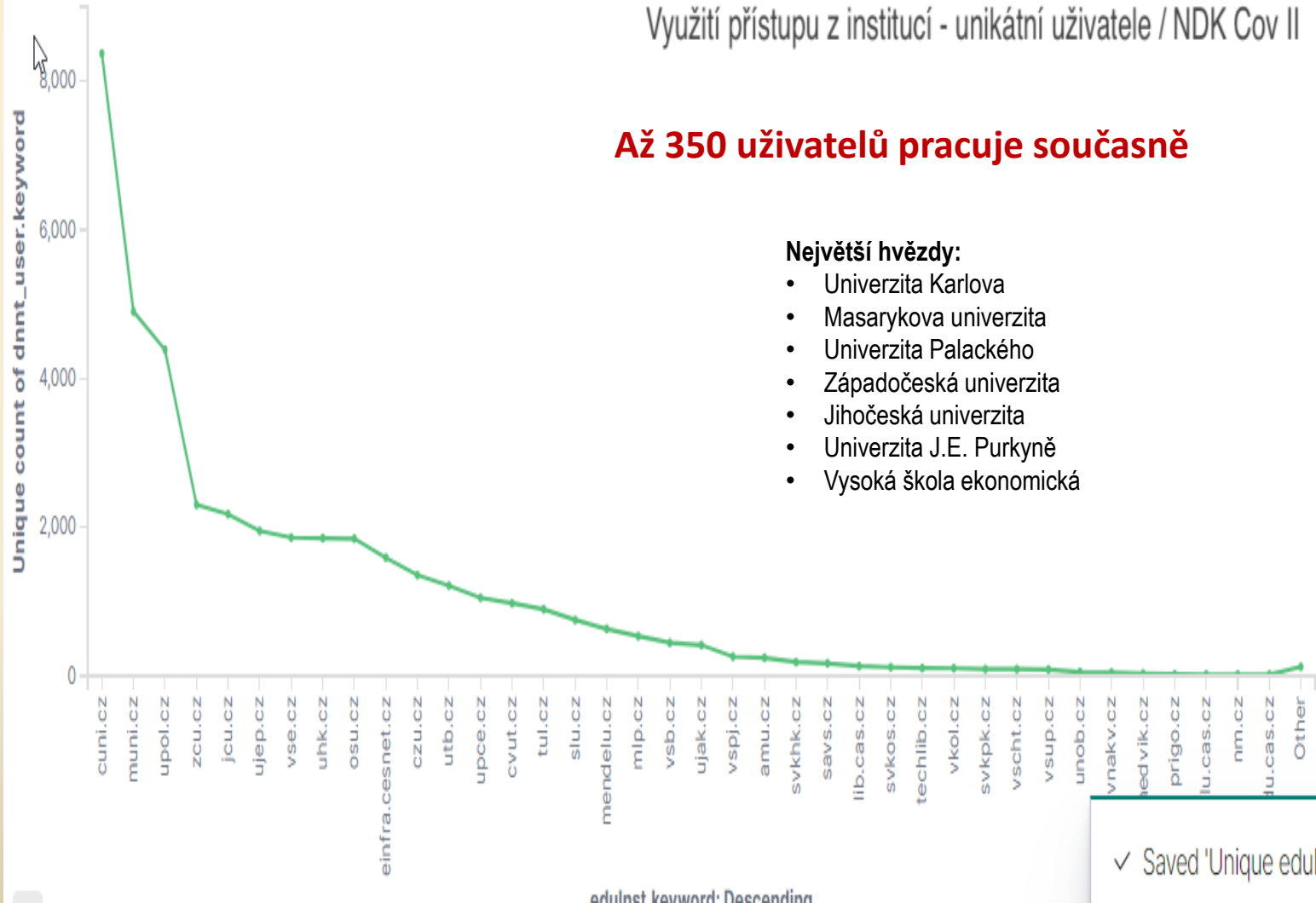
- Národní knihovna ČR
- Moravská zemská knihovna
- Knihovna AV ČR

Kdo nejvíce využívá NDK COVID

Využití přístupu z institucí - unikátní uživatele / NDK Cov II

Až 350 uživatelů pracuje současně

Největší hvězdy:

- Univerzita Karlova
- Masarykova univerzita
- Univerzita Palackého
- Západočeská univerzita
- Jihočeská univerzita
- Univerzita J.E. Purkyně
- Vysoká škola ekonomická

Dostupnost DNNT od 1. 7. 2021

- **Rok 2021 – od 1. července**

- Periodika vydaná do roku 2010 – vzdálený přístup
- Knihy vydané do roku 2000 – vzdálený přístup
- Knihy vydané v letech 2001 – 2007 – na místě samém
- Celkem zpřístupněno cca 164 000 sv. (NK, MZK, KNAV) + další knihovny?

- **NK ČR hradí licenci za zpřístupnění – roční platby**

- **Odměnu dostává pouze autor**

	2019	2020	2021	2022	2023
Roční odměna v Kč s DPH	12 705 000	26 146 951	27 741 915	30 469 660	33 197 406

Bezplatná služba

Zapojené knihovny

Způsob identifikace	
EduID	126
ID NK	59
Celkem	185

Typ připojení	Registrovaní uživatelé
eduID	925 157
ID NK	110 528
Celkem	1 035 685

Typy knihoven	Počet
Knihovna AV ČR	53
Vysokoškolská knihovna	46
Specializovaná knihovna	19
Krajská knihovna, MZK	14
Veřejná knihovna	52
Národní knihovna	1
Celkem	185

Potřebujeme zapojit cca 5 800 zbývajících knihoven a jejich uživatelů

Zapojení knihoven muzeí a galerií

Uměleckoprůmyslové museum v Praze

Západočeské muzeum v Plzni

Muzeum Jindřichohradecka

Muzeum Brněnska

Knihovna Vlastivědného muzea Jesenicka

Národní muzeum

Technické muzeum v Brně

Husitské muzeum v Táboře

Moravské zemské muzeum

Muzeum města Brna

Muzejní knihovna Slavkov u Brna

Národní technické muzeum

Národní galerie v Praze

Národní památkový ústav

Památník národního písemnictví

Národní ústav lidové kultury

Jak zapojit knihovnu do služby DNNT?

3 způsoby zpřístupnění digitalizovaných knih a časopisů

Vzdálený přístup z domova
a ze zaměstnání, knihy vydané do
roku 2000, periodika do 2010

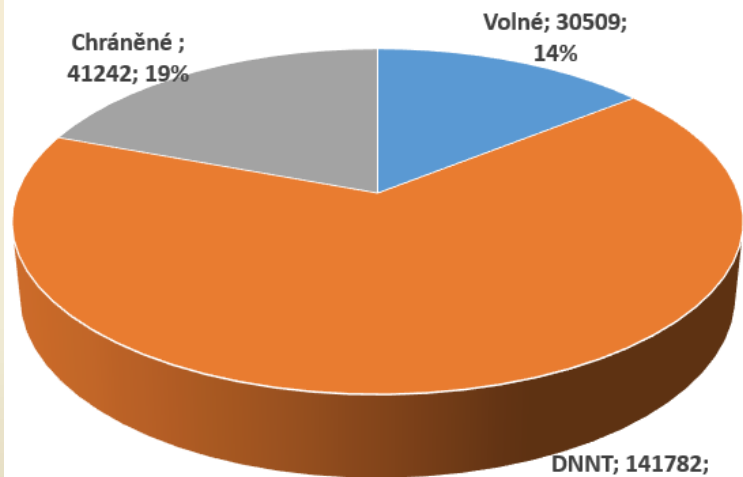
Zpřístupnění na místě samém,
vydání 2001-2007

~~Zhotovení tištěné nebo
digitální kopie za
úplatu~~

Volná a chráněná dílna a DNNT do roku 2007

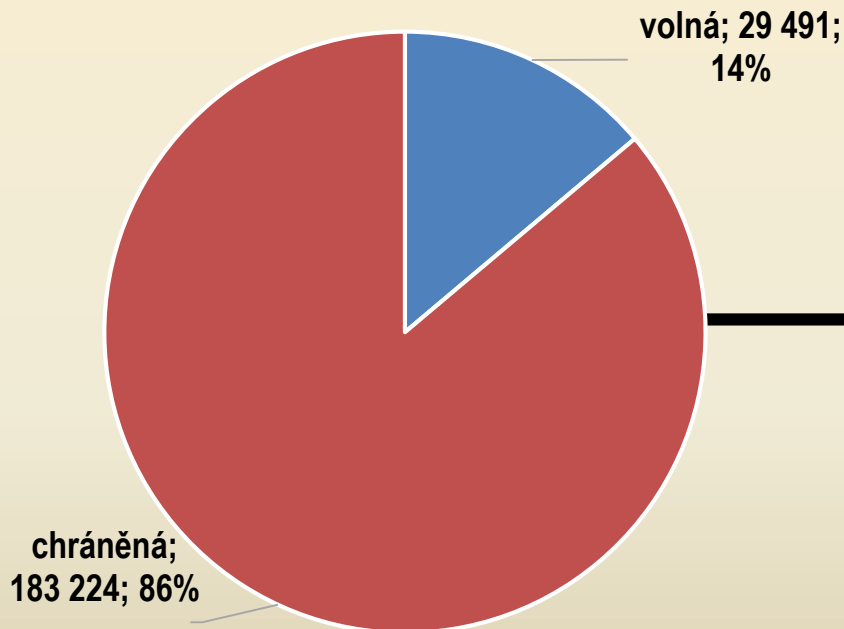

Základní podmínky služby a povinnosti knihovny

- Ke službě se mohou připojit knihovny evidované podle knihovního zákona č. 257/2001
- Knihovna musí s Národní knihovnou uzavřít smlouvu o poskytnutí služeb NDK-DNNT
- Služba je určena registrovaným uživatelům knihovny
- Knihovna vede evidenci uživatelů
- Knihovna poskytne uživatelům informace uživatelům o možnostech a pravidlech služby
- Pravidla služby NDK-DNNT obsažena v knihovním řádu
- Knihovna osloví uživatele s nabídkou služby a získá od nich souhlas s nakládáním s osobními údaji
- Knihovna poskytne NDK-DNNT emailové adresy uživatelů, kteří mají zájem o využití služby DNK-DNNT
- Knihovna emailové adresy pravidelně aktualizuje
- Knihovna uchovává osobní údaje uživatelů nejméně 1 rok
- Knihovna poskytne kolektivním správcům součinnost v případě, že uživatele porušil autorská práva

Registrovaní uživatelé – vzdálený přístup

Národní digitální knihovna -
volná a chráněná díla (září 2020)

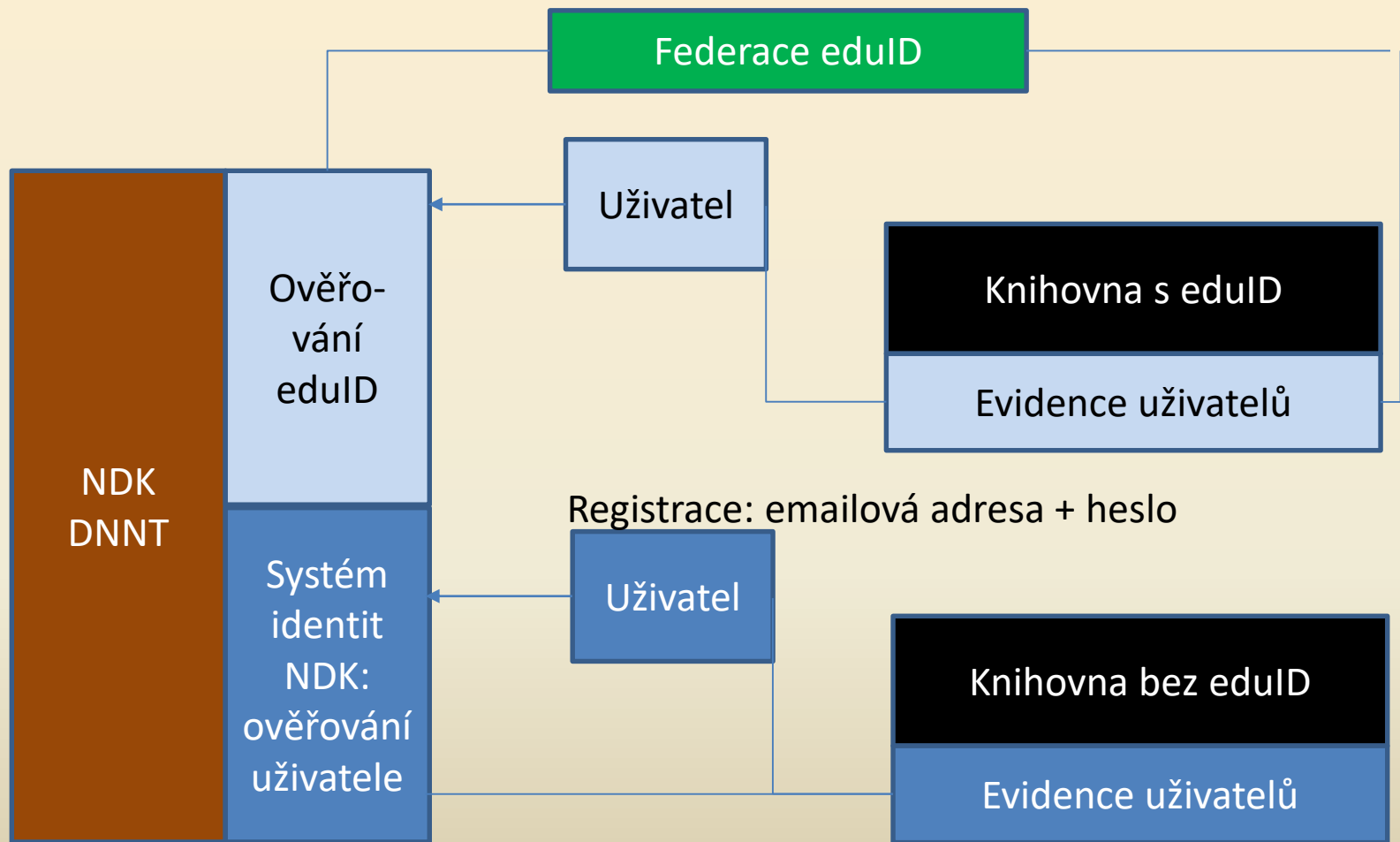
Vzdálený přístup z domova
a ze zaměstnání

2 možnosti

- Knihovna využívá pro identifikaci uživatelů eduID.cz nebo KNIHOVNY.CZ
- Knihovna využívá systém Identit NK ČR

Jak probíhá ověřování identity uživatele

Předávání a aktualizace emailových adres

Zapojení do systému DNNT

Jak zapojit knihovnu do online služby Národní digitální knihovny - DNNT?

Procesní postup:

- Knihovna zajímající se o zapojení zvolí požadovanou službu:
 - Online přístup pro své registrované čtenáře (tj. ze zařízení registrovaného čtenáře odkudkoli z území ČR). V tom případě knihovna správně, úplně a dle návodu v komentářích vyplní dle členství nebo nečlenství knihovny v eduID.cz jeden z formulářů:
 - **Online přístupy NDK via eduID.cz** (pokud je knihovna členem federace a provozuje IdP)
 - **Online přístupy NDK via identity NDK** (zřízeno a provozováno NK pro partnerské instituce bez IdP zdarma)
- a odešle vyplněný formulář na adresu dnnt-registrace@nkp.cz

Zpřístupnění DNNT na místě samém

- Zahájení provozu od 1. 10. 2021
- Co bude dostupné na víc: knihy vydané v letech 2001 až 2007
- Dodatky, aktualizace smluv s NK
- **Nové povinnosti knihovny**
 - **Zabránit zneužití ze strany uživatele**
 - **Počítač na veřejném místě**
 - **Označení zákazu zhotovení tiskové a digitální kopie**
 - **Zákaz fotografování obrazovky**

2 možnosti:

- Knihovna s pevnou IP adresou
- Vzdálený přístup pro knihovnu jako instituci

Postup zapojení knihovny do DNNT

- Stáhnout si registrační formuláře z <https://dnnt.nkp.cz/knihovny.html#JakSeZapojit>
- Vyplnit registrační formuláře za knihovnu
- Odeslat na dnnt-registrace@nkp.cz
- Podepsat smlouvu s NK ČR
- Oznámit uživatelům možnost využívání služby
- Získat souhlas uživatelů o předání osobních údajů (email) NK ČR

Zjišťované údaje

- **Základní informace, kontakty**
 - **Osoba odpovědná za smlouvu**
 - **Technik, správce identit uživatelů**
- **Informace o knihovně**
 - **Evidenční číslo knihovny**
 - **Sigla**
 - **Čtenáři, zaměstnanci počet**
 - **Typ knihovního systému**
 - **IP adresa/y**
 - **Poskytovatel internetu**
 - **IT podpora**
 - **Současný počet terminálů s EIZ**

Příloha č. 1: Technická specifikace připojení pro vzdálený přístup NDK IdP (1a)		
Administrativní informace (Knihovna)	Kraj (výběr)	Středočeský
	Okres (výběr)	Kladno
	Obec	Horní dolní
	Ulice a č.	Lidická 541
	PSČ	739 61
	Korespondenční adresa	Lidická 541, Horní Dolní, 239 61
	Datová schránka	xrtruz
	IČ Provozovatele	256678
	Název knihovny	Městská knihovna Hodní Dolní, příspěvková organizace
		Sigla MKČR
	Evidenční číslo knihovny MKČR	2030
	Typ knihovny (výběr)	MĚK - Městská
	Počet uživatelů k přístupu EIZ (ca.)	45300
	Počet zaměstnanců (ca.)	30
Statutární orgán	Jméno a příjmení mailová adresa	Mgr. Věra Tichá reditelka@knihovnaHK.cz
Administrativní kontakt	Jméno a příjmení mailová adresa telefon	Markéta Nováková asistentka@knihovnaNK.cz 357 999 101
Technický kontakt (Správce Identit)	Jméno a příjmení mailová adresa telefon	Mgr. Jan Konečný spravce@knihovnaHK.cz 232 712 357
Uživatelský support správy členství/identit	mailová adresa	knihovna@knihovnaHK.cz
Typ služby NDK	Vzdálený přístup do NDK (v.)	NDK IdP (identitní systém NDK)
Technický profil	Kni. inf. systém (výběr)	Tritius
	Evidence mailů uživatelů (výběr)	nepovinně - větší část
	IT podpora (výběr)	Vlastní IT oddělení včetně síťů
	Poznámka (vlastní specifikace provozu, jiné....)	

Povinnosti uživatele

- Seznámit se s pravidly služby
- Uživatel se přihlašuje pomocí své emailové adresy a hesla nebo stejným způsobem jako do AKS (eduID)
- Uživatel má oprávnění zobrazené dokumenty pouze číst
- Nesmí zhotovit kopii – tisk, disk, email, foto obrazovky, vytěžování pomocí software...

NDK-DNNT VŠEOBECNÉ PODMÍNKY

Všeobecné podmínky pro poskytování služby NDK - DNNT

Základní formulace do knihovního řádu o služby DNNT

Zpřístupňování služby Národní digitální knihovny - Děť nedostupných na trhu (NDK-DNNT)

1. Knihovna umožní registrovanému uživateli využívat službu „Národní digitální knihovna – Díla nedostupná na trhu“ (dále jen „NDK-DNNT“) poskytovanou na základě licenční smlouvy mezi Národní knihovnou ČR a kolektivními správci DILIA a OOA-S.
2. Uživatel je oprávněn zobrazené dokumenty pouze číst, využívat jejich obsah pro svou vlastní osobní potřebu, pro studijní, vyučovací a výzkumné účely (včetně pro citování).
3. Rozmnožování zobrazených dokumentů, tj. jejich tisk, ukládání na USB či jiná paměťová média nebo rozmnožování jiným způsobem (např. prostřednictvím mobilního telefonu, fotoaparátu) není povoleno.
4. Při práci s NDK-DNNT není přípustné využívat různé formy robotů či jiné nástroje pro automatické stahování obsahu. Registrovaným uživatelům, kteří budou při vyhledávání, prohlížení či ukládání dat z licencovaných zdrojů využívat nestandardní nástroje, může být přístup pozastaven, případně odmítnut.
5. Podmínkou přístupu ke službě NDK-DNNT je přihlášení registrovaného uživatele zadáním přihlašovacích údajů. Pro přihlášení registrovaný uživatel použije

Varianta 1

- a. *[v knihovně používající eduID]* stejné uživatelské jméno a heslo jako pro přihlášení se do svého uživatelského konta v knihovním systému

Varianta 2

- a. *[v ostatních knihovnách?]* adresu elektronické pošty (e-mail), stejnou, jakou zadal při registraci v knihovně.

1. Dojde-li ze strany registrovaného uživatele k porušení podmínek poskytování služby NDK_DNNT, knihovna je zavázána na odůvodněnou písemnou výzvu Národní knihovny poskytnout kolektivnímu správci a Národní knihovně součinnost při zjišťování totožnosti registrovaného čtenáře, který porušení podmínek vyvolal.
2. Knihovna uchovává identifikační údaje registrovaného uživatele po dobu 1 kalendářního roku následujícího po ukončení jeho registrace.
3. Národní knihovna ČR zpracovává a uchovává osobní údaje registrovaného uživatele v souvislosti s využitím služby NDK-DNNT po dobu 1 kalendářního roku následujícího po využití služby. Jedná se o identifikační údaje, relace připojení, historie přihlášení a logy.

Nápis nad terminálem či počítačem v knihovně

Není povoleno rozmnožování zobrazených dokumentů, tj. jejich tisk, ukládání na USB či jiná paměťová média, zhotovení fotografie prostřednictvím mobilního telefonu, fotoaparátu apod.

DÍLA NEDOSTUPNÁ NA TRHU (DNNT)

velikost písma [Tisk](#) | [Email](#)

Městská knihovna v Přerově, díky zapojení do projektu Centrálního portálu knihoven, umožňuje všem svým uživatelům přístup k **databázi děl nedostupných na trhu (DNNT)**, kterou zpřístupňuje Národní knihovna ČR prostřednictvím Národní digitální knihovny (NDK).

Co jsou to díla nedostupná na trhu?

Jedná se o dokumenty, které jsou stále chráněny autorským zákonem (tj. neuplynulo 70 let od smrti všech autorů), ale nejsou již dostupné na knižním trhu nebo alespoň v elektronické verzi (e-kniha). Velká část z těchto dokumentů již byla českými knihovnami zdigitalizována a dosud byla přístupná jen v budově příslušné knihovny vlastníci daný dokument.

Díky databázi **NDK-DNNT** mají všichni registrovaní uživatelé přerovské knihovny unikátní možnost přístupu k těmto dílům a mohou je využívat prostřednictvím vzdáleného přístupu on-line přímo ze svého domácího počítače. K dispozici pro online čtení jsou:

- **plné texty digitalizovaných dokumentů** (knihy, časopisy, noviny apod.) vydaných na území České republiky **do roku 2000**. S určitým časovým odstupem jsou do databáze NDK-DNNT zařazovány i vybrané dokumenty vydané po roce 2000 (u periodik do roku 2010)
- **plné texty digitalizovaných dokumentů**, které jsou z hlediska autorského práva volně (**autorskoprávně již**

Díla nedostupná na trhu (DNNT)

Zveřejněno: 7.10.2020

Nová služba pro registrované uživatele knihovny zdarma.

Nenaleznete knihu v knihkupectví ani v antikvariátu? Může se jednat o DNNT... Nově jsme pro vás zařídili zpřístupnění digitalizovaných dokumentů z Národní digitální knihovny Díla nedostupná na trhu (NDK-DNNT). Jedná se o čtení plného textu již nedostupných knih a jiných dokumentů online pro individuální uživatele prostřednictvím vzdáleného přístupu.

Co jsou to díla nedostupná na trhu?

Díla nedostupná na trhu nabízí plné texty dokumentů (knih, časopisů, novin atd.) vydaných na území České republiky do roku 1989 a o něco později až do roku 2007 (periodika do roku 2009). Jedná se o dokumenty, které jsou chráněny autorským právem (tj. neuplynulo 70 let od smrti autora) a které nejsou dostupné na trhu, a to včetně případných dalších vydání, případně i upravených. Kromě toho NDK obsahuje plné texty dokumentů, které jsou z hlediska autorského práva tzv. volně (autorskoprávně již nechráněné). Služba je poskytována na základě licenční smlouvy Národní knihovny ČR s kolektivními správci DILIA a OOA-S.

Více informací a návod k připojení naleznete v [Databáze - Všeobecně](#).

DÍLA NEDOSTUPNÁ NA TRHU (DNNT)

NOVÁ SLUŽBA

→ Dostupná z pohodlí vašeho domova!

SLUŽBY

[INFORMAČNÍ SLUŽBY](#)
[REŠERŠNÍ SLUŽBY](#)
[ON-LINE DATABÁZE](#)
[REPROGRAFICKÉ SLUŽBY](#)
[KNIHOVNÍ ŘÁD](#)
[CENÍK SLUŽEB](#)
[VZDĚLÁVACÍ KURZY](#)
[PRO ŠKOLY](#)
[PRO KNIHOVNY](#)
[ČASTÉ DOTAZY \(FAQ\)](#)
[MEZIKNIHOVNÍ VÝPŮJČNÍ SLUŽBA](#)
[VÝPŮJČNÍ SLUŽBY](#)
[OBJEDNÁVKY KNIH](#)
[E-VÝPŮJČKY](#)
[ČTEČKY A E-KNIHY](#)
[INTERNET](#)
[DÍLA NEDOSTUPNÁ](#)

 Dobrý den, všiml jsem si, že jste u nás na webu poprvé. Pokud budete potřebovat s něčím poradit, neváhejte se na nás obrátit.

[Zahájit konverzaci](#)

Zpřístupňování děl nedostupných na trhu

- [Národní digitální knihovna COVID zůstane přístupná do 30. června 2021](#)
- [Národní digitální knihovna - DNNT \(obsah, služby a zapojení\)](#)
- [Zpřístupňování děl nedostupných na trhu - Archiv aktualit](#)

Národní digitální knihovna COVID zůstane přístupná do 30. června 2021

Praha, 11. 02. 2021 – Ministr kultury Lubomír Zaorálek se dnes dohodl s předsedou Svazu knihkupců a nakladatelů (SČKN) Martinem Vopěnkou na uzavření licenční smlouvy, která by do konce června 2021 umožnila úplné zpřístupnění digitalizovaných dokumentů dostupných na trhu prostřednictvím digitálních knihoven provozovaných Národní knihovnou ČR, Moravskou zemskou knihovnou, Univerzitou Karlovou v Praze, Moravskou zemskou knihovnou v Brně, Knihovnou Akademie věd ČR, Národní technickou knihovnou a Městskou knihovnou v Praze. Studenti, pedagogové a vědečtí pracovníci tak budou mít dalších 5 měsíců zajištěn přístup ke všem dílům chráněným autorským zákonem včetně nejnovější literatury tak, jak to bylo dosud. Stát nakladatelům zaplatí náhradu ve výši 80 milionů korun za neprodané knihy, které budou díky této dohodě dostupné online.

Více: [Tisková zpráva MK](#)

Národní digitální knihovna - DNNT

Dotazy, problémy pište na: dnnt-registrace@nkp.cz

Obsah

Národní digitální knihovna ve svém segmentu Díla nedostupná na trhu nabízí plné texty dokumentů (knihy, časopisů, novin atd.) vydaných na území České republiky, a to k 1. 2. 2021 knižních vydání až do roku 2007 (periodika – vydání do roku 2010). Jedná se o dokumenty, které jsou chráněny autorským právem (tj. neuplynulo 70 let od smrti autora) a které **nejsou** dostupné na trhu, a to včetně dalších vydání, případně i upravených nebo elektronických, ale které byly zařazeny do [Seznamu děl nedostupných na trhu](#) dostupného [zde](#). Kromě toho jsou z rozhraní NDK přístupné plné texty dokumentů, které jsou z hlediska autorského práva tzv. volné (autorskopravně již nechráněné). Služba je poskytována na základě licenční smlouvy Národní knihovny ČR s kolektivními správci autorských práv [DILIA](#) a [OOA-S](#). Zde je seznam [zapojených knihoven a institucí](#) do přístupu k službě.

Aktuálně k činnosti českých knihoven

45. seminář knihovníků muzeí a galerií 2021

22. 9. 2021

Vít Richter

Národní knihovna ČR